لەسەر ئاستی رەخنەیی هەر رۆمانێك كە لەمرۆدا بلاۆ دەبێتەوە واباشترە رۆمانێكی ئالۆز بێت

گفتوگۆ لەگەڵ رۆماننووسی ئیسپانی فرناندۆ مارییاس

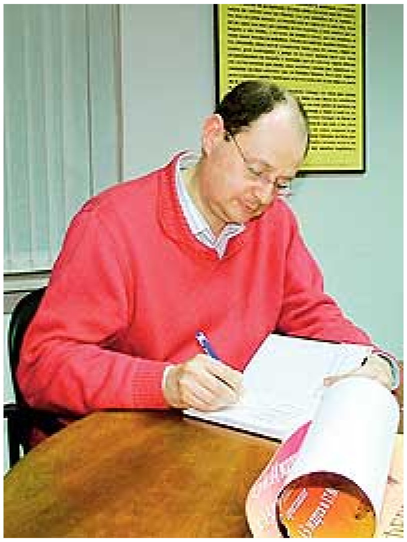

و: سەنگەر زراری
Sangarz81@yahoo.com

لەناو رۆماننووسە گرنگەكانی ئیسپانیا, ناوی فرناندۆ مارییاس- fernando marias- بەدیار دەكەوێت, بەتایبەتیش دوای ئەوەی رۆمانەكانی ئەم دواییەی گرنگترین خەلاتە ئەدەبییەكانیان لە ئیسپانیا بەدەستهێنا و زۆربەیان بۆ زیاتر لە زمانێك وەرگێردران, ئەم رۆماننووسە گەلێ بەرهەمی بلاوكردۆتەوە, لەوانە چەند رۆمانێك بۆ گەنجان و سیناریۆی چەند فیلمێكی بەناوبانگی نووسیوە, ئەمە سەرەرای هۆگری و شەیدایی ئەو بۆ نووسینی رۆمان, كە چەند بەرهەمێكی گرنگی نووسیوە لەوانە: شۆرشگێری گوند, رووناكی ترسێنەر و كوری ژەنەراڵەكان, كە دوای ئەوەی خەلاتی نادالی هەژارانە بۆ رۆمانی بەدەست هێنا لەساڵی (2006)دا هاوكاری بۆ پەیدا كرد, ئەم رۆماننووسە ئەمساڵ گەرایەوە بۆ بلاوكردنەوەی رۆمانێك بەناوی (داگیركەر- یان -جەنگاوەر- invasor) كە لە بلاوكراوەكانی دەزگای (دستیو)یە.

ئەم رۆمانە باس لە بابەتی جەنگ و كاریگەرییە نێگەتیڤەكانی بۆسەر مرۆڤ دەكات, بابەتەكانی و ئەو ژینگەیەی تێیدا دەخولێتەوە بەتەواوی نوێن, رۆمانی "داگیركەر" باسی داگیركردنی عێراق دەكات لە روانگەی سوپای ئیسپانییەوە كە ئەم سوپایە چالاكانە بەشداری جەنگەكەیان كرد.

ماریاس لە رۆمانەكەی پێشووتریدا "كوری ژەنەراڵەكان" باسی كێشەی لەدەستدان و گەران بەدوای راستی دەكرد, ئەویش لەمیانەی رۆژنامەنووسێك, ئەم رۆژنامەنووسە بەدوای ئەو بەڵگەنامانەدا دەگەرێت كە پەلكێشی دەكەن بۆ ئاشكراكردنی بارودۆخی مێژوویی ئەوروپا و ئەمەریكای لاتینی لەسەدەی بیستەم, لە ئەنجامدا بیری یاخیبوون, پاڵەوانەكە رادەكێشێت بۆ شۆرشكردن دژی سیستەم و رژێمە حساب بۆكراوەكانی رۆژئاوای پێشكەوتوو.

رەنگە لە رۆمانە نوێیەكەشیدا "داگیركەر" هەمان تێروانینی دووبارە كردبێتەوە, بەلاّم لە گۆشەنیگایەكی نوێ, ماریاسی رۆمانووس دەمانخاتە مەحەكەوە لە كێشەیەكی سەرەكی ویژدانی مرۆڤ, لە دۆخەكانی ئاشكراكردنی

هاودژییەك لە نێوان واقیع و راستییەكی بێهیوا.

لە رۆمانی"داگیركەر"دا ماریاس باسی پۆلێك لە سوپای ئیسپانی دەكات كە لە جەنگدا بەشدارییان كردووە, واگومان دەبرێ كە ئەم پۆلە بەشداربن لە ساڕێژكردنی مەدەنییەكان و یارمەتیدانیان و دووبارە بنیاتنانەوەدا, هەروەكو پاڵەوانی رۆمانەكە بۆی دەچێت كە پزیشكێكی ئیسپانییە و لە یەكەی چارەسەری خێرای سەر بە سوپای ئیسپانیا كار دەكات, "پابلۆ"ی پزیشكی گەنج بەشێوەیەكی خۆبەخشانە بەشداری جەنگی كردووە, رووبەڕووی حەقیقەتی ئەو جەنگ و كاولكارییە بۆتەوە كە پێشتر لە تەلەفزیۆن چاودێری دەكرد, ئێستا ژیانی رووبەڕووبوونەوەیەكی راستەقینەیە لەگەڵ ئەم جەنگەدا. جارێكیان لە یەكێك لە شارەكانی عێراق لەگەڵ برادەرەكەیدا كە ئۆتۆمبێلێكی سوپایان پێبوو, لەلایەن چەند یەكەیەكی نادیارەوە رووبەڕووی ئاگر و هێرش دەبنەوە, ئەوانیش پەنا دەبەنە بەر ماڵێكی دوور و خۆیانی تێدا حەشار دەدەن, وادیارە ماڵەكە چۆڵكراوە و كەسی تیادا نەماوە, بەڵام دوای ماوەیەك كوڕە گەنجێك بەدیار دەكەوێت, ئەوانیش لەترسی خۆیان كوڕە گەنجەكە دەكوژن, دواتر باوكی كوڕەكە بەدیار دەكەوێت, ئەویش دەكوژن, رۆماننووس باس لەوە دەكات كە هەموومان بۆ پاراستنی گیان و ژیانی خۆمان دەبینە بكوژ.

پاش ئەم رووداوە و بەهۆی تووشبوونی بە نەخۆشی دەروونییەوە, پزیشكە پاڵەوانەكە دەگوازنەوە بۆ ئیسپانیا, پاڵەوانەكە هەست بە تاوان دەكات لەبەرامبەر كوشتنی باوك و كوڕەكە, لەمیانەی گفتوگۆیەكی دوور و درێژ لەگەڵ (خود)دا هاودژی بۆچوونەكانیمان بۆ بەدیار دەكەوێت, لێرەوە پابلۆ لەخۆوە بەهۆی ئەو ترس و وەهمەی بەسەری دادێت, دەبێتە نشینگەیەك لە تارمایی ئەو عێراقییەی كە بە دوای دادێت و لەگەڵیدا دەژییێت, لەبەرامبەردا دەبینین كە پابلۆی پاڵەوان, وەكو ئەو عێراقییە هەڵسوكەوت دەكات و دەژییێت كە كوشتوویەتی, لەدرێژەدا رۆمانەكە دەچێتە ناو كۆنتێكستی ترسێكی تەواو, دەبینین پاڵەوانەكە دەبێتە بكوژی رۆڵەكانی ولاتەكەی خۆی, واتا كەسایەتییەكی تری پابلۆ هەڵسوكەوت دەكات نەك كەسایەتی راستەقینەی ئەو, رۆمانەكە تا كۆتایی درێژدەبێتەوە و لە كۆتاییدا دەبینین كە لەنێوان "وەهم" و "حەقیقەت"دا هیچ كەسێك بێتاوان نییە لەگەمەی كوشتن, هەموو بەتەواوی بەشدارن, تەنانەت ئەوانەش بەشدارن كە لەیارییەكە هاتوونەتە دەرەوە, ئایا پابلۆی پزیشك تاوانبارە یان بێتاوان؟! چۆن دەتوانین لە گەمەی ویژدانی مرۆیی تێبگەین و ئەو سەرەداوانە چین كە بە دەست هەریەكێكمانەوەیە بۆ هەڵسوكەوتكردن بەرامبەر ترس و ناشرینی؟

پاش ئەم ناساندنە سادەیەی رۆمانەكە, دەرفەتمان بۆ رەخسا كە دەربارەی ئەم رۆمانە گفتوگۆ لەگەڵ "فرناندۆ ماریاس" بكەین و ئەوەش وەڵامەكانییەتی دەربارەی پرسیارەكانی ئێمە.

* بەر لەهەموو شتێك" وەكو رۆشنبیرێك چۆن دەڕوانیتە جیهان و پەیوەندییەكانی رۆژهەڵات و رۆژئاوا, بەتایبەتیش دوای رووداوە گەورەكەی 11/سیبتێمبەر و جەنگی ئەم دواییەی كەنداو و پێش ئەویش جەنگی سەر ئەفغانستان, ئێمە بەرەو كوێ هەنگاو دەنێین؟

– بە رەشبینییەكی رەهای دەبینم, لەوباوەڕەدام كە ئێمە پێ دەنێینە سێیەمین جەنگی جیهانی و ئەم جەنگەش بە سروشتی حاڵ جیاوازییەكی ریشەیی دەبێت لەگەڵ هەموو جەنگەكانی پێشتر, هیوادارم بەهەڵەدا چووبم, بەڵام تا ئەم ساتەوەختەش گەشبین نیم.

* چ شتێك پاڵ بە نووسەرێكی ئیسپانییەوە دەنێت, كە باسی بابەتێكی لە شێوەی جەنگی كەنداو و عێراق بكات؟ وای نابینی كە ئەمە دوورە لە ژینگەی كۆمەڵایەتی و كەلتووریی ئیسپانی؟

– پاش ئەوەی حكومەتی ئیسپانیا بڕیاریدا ببێتە لایەنێكی راستەوخۆ لە جەنگەكەدا, ئەم بابەتەش لەوە دەرچوو كە دوور بێت لە ئێمە, هەموو ئەم بڕیارانەی حكومەت بەبێ گوێدانە زۆرینەی گەل بوو, دژی ئەو دەنگانە بوو كە دژی جەنگی وێرانكەرن و گرەوكردن بوو لەسەر لایەنگرانی جەنگ و بەرژەوەندییەكانی بەرێز بۆش, لە پێناو

کۆمپانیاکانی چەك و نەوت کە بۆش لەپێناو بەرژەوەندی خۆی هەوڵیان بۆ دەدات, بەشداریکردنی ئیسپانیا لە جەنگ, ئەو بەشدارییەی کە دژی رای گەلی ئیسپانی بوو, بەبۆچوونی من ترسناکترین کارە لە مێژووی دیموکراسییەت, لە ئیسپانیا هەستم بە سووکایەتیپێکردن و بەگەمژەکردن کردەوە لە لایەن جکومەتی وڵاتەکەم, ئیتر لەو ساتەوەختەوە جەنگ و کاریگەرییەکانی لەمن بەدوور نەبوون, وەکو نووسەر و بیرمەندێك بابەتەکانی پێمەوە لکان, دەربارەی عێراقم نووسی, چونکە عێراق بووە بابەتێکی هاوبەش و تایبەت بەمن, هەروەکو بووە بابەت بۆ زۆربەی خەڵکی جیهان.

* ئایا ئەگەر هێزەکانی ئیسپانیا بەشداری جەنگیان نەکردبا بیرت لە نووسینی رۆمانی (داگیرکەر) دەکردەوە؟

– لەوانەیە نەخێر...چونکە من بە پلەی یەکەم ئەم رۆمانەم بۆ دەربڕینی رق وتووڕیی خۆم نووسیوە لێی, سەرەڕای ئەوەش من ماوەیەکی زۆرە بەنیازی ئەوەم دەربارەی بیرۆکەیەك بنووسم کە کەشوهەواکەی تێکەڵەیەك بێت لە رەگەزی هەردوو جەنگی فەنتازی و ترساندن.

* ئاماژە بۆ ئەوە دەکرێ کە رۆمانەکەی تۆ (داگیرکەر) لە دەرفەتێکی وادا نووسیوتە کە بابەتەکەی تا ئێستاش رووکاری پێشەوەی هەواڵەکانی جیهانە, ئایا ئەم رۆمانەت بەمەبەستێکی بازرگانی نووسیوە؟

– لەوباوەڕەدام کە نەخشەم بۆ هەر رۆمانێك داڕشتبێت, لەساتی دەسپێکردنی یەکەمییەوە و لەنووسینی بەشەکانیدا, ویستوومە بگاتە خوێنەر, وەکو هەر رۆمانێکی تر کە خەمی مرۆڤایەتی لەخۆدەگرێت, لەو باوەڕەشدا نیم کە بەهیچ شێوەیەك ئەم بیرۆکەیە دەرفەت قۆستنەوە بێت, ئەوەی رۆمانەکەم بخوێنێتەوە, دەبینێ کە هێشتا هێزی بابەتەکە لە چوارچێوەی ئێستادا دەخولێتەوە و دەرهاوێشتەکانی تاماوەیەکی دووروردرێژ کۆتاییان پێنایەت, لە رۆژی یەکەمی جەنگەوە بیرم لە نووسینی رۆمانێك کردەوە, جەنگ دەستی پێکرد, بەڵام کۆتایی نەهات. لێرەوە هێزی ئەو ماددەیە بەدیار دەکەوێت کە هەوڵمدا بیهێنمەوە یاد, ئەویش ئەوەیە: ئێمە وەکو مرۆڤ چۆن لە بەرامبەر ترسێکدا هەڵسوکەوت دەکەین کە بە جۆرێك لە جۆرەکان خۆمان تیایدا بەشدارین, بۆئەوەی رۆمانەکە بخوێنیتەوە, لەسەر خوێنەر پێویستە کە کتێبەکەم وەکو رۆمانێك بخوێنێتەوە, وەکو کتێبێکی سەربەخۆ, نەك وەکو کتێبێکی مێژوویی یان رەخنەی سیاسی, بەڵکو ئەمە کارێکی پەخشان ئامێزە و بۆ پێشکەوتنی رووداوەکان سەرچاوە بنەڕەتییەکەی لە جەنگەوە هەڵقولاوە.

* لە رۆمانەکەدا باسی جەنگ و کاریگەرییەکانیت کردووە لەسەر مرۆڤایەتی, ئایا ویستووتە تەرکیز بخەیتە سەر کاریگەرییەکانی جەنگ و کارە بەدەکانی بە شێوەیەکی گشتی, یاخود تەنها ویستووتە تەرکیز بخەیتە سەر پرسێکی خەمناکی مرۆیی وەکو ئەو جەنگەی بەم دواییە روویدا؟

– لەو باوەڕەدام کە هەموو جەنگێك بێزراوە, ئەمەش پێویستییەك دروست دەکات. بابڵێین من ویستوومە دەربارەی هەموو جەنگێك بنووسم, لە راڕەوەکانی رۆمانەکەشمدا "داگیرکەر" بۆچوونی خۆم بە روونی لەبارەی ئەم پرسە دیاری کردووە, ویستوومە وەکو هاووڵاتییەك تەرکیز بخەمە سەر ئەو جەنگەی کە لە رابردوودا کەوتوومەتە ناو وێرانی و کاولکاریەکانییەوە, تاوانی ئەو جەنگانەی کەبەناوی ئازادی و لەناوبردنی تیرۆرەوە دەکرێت, بە پلەی یەکەم میللەتەکان دەگرێتەوە, لەم بارودۆخەشدا گەلی عێراقی بەشێوەیەکی ترسناك رووبەڕووی بۆتەوە.

* لە یەکەمین پەرەگرافی رۆمانەکەدا ئاماژەت بە پاڵەوانەکەداوە وەکو ئەوەی کە لەجێگای کەسێکە, داگیرکەر/جەنگاوەرێکە, بەڵام دواتر لە ململانێیەکی "خودی"دا, دەبێتە بینەری تاوانێك زیاتر لەوەی ببێتە کەسێکی داگیرکەر, یان بەلایەنی کەمەوە دەبێتە کەسێك کە لە ناخیدا دوالیزمەیەکی قوربانی–بکوژ هەیە؟

– بە دڵنیاییەوە ئێمە لە ناخماندا زیاتر لە کەسایەتییەك هەیە, لەوباوەڕەدام کە لە کات و شوێنی تێکشکان و تەنگەژە و توندوتیژیدا, دەشێ هەر هەموومان بەبێ ریزپەر پەنا ببەینە بەر کووشتنی مرۆڤ, لەهەموو ئەو بارانەدا پرسیار ئەوەیە کە ئایا کاردانەوەمان بەرامبەر ویژدانمان چۆن دەبێت؟ ئەمەش بێگومان جیاوازی لە نێوان مرۆڤ و

ئاژەڵدا ناکات، چۆن رووبەڕوو دەبیتەوە لە کاتێکدا کە لەسەرت پێویست دەبێت؟ لێرەدا کاردانەوەی پاڵەوانەکە ئەوەیە کە پاش ئەوەی بەشداری جەنگ دەکات دەبێتە بکوژ و خزم و کەسە نزیکەکانی خۆی لاقە دەکات، لە حاڵەتێکدا کە خۆی کەوتۆتە پەنای دژە رووداوەکەی خۆی کە لەسەر هێڵێکی راست دژایەتی دەکات.

* "داگیرکەر" یەکەمین رۆمانی تۆ نییە کە پەیوەندی بە جیهانی عەرەبییەوە هەبێت، پێشتر "شۆڕشگێڕی گوند"ت دەربارەی مەغریبی عەرەبی نووسیبوو، چ خاڵێکی هاوبەش یان جیاواز لە نێوان ئەم دوو رۆمانەدا هەیە؟

– "شۆڕشگێڕی گوند" رۆمانێکی تەواو جیاوازە لە "داگیرکەر"، رووداوەکانی باسی قۆناغی داگیرکردنی مەغریب دەکەن لە ساڵی(1909) لەلایەن ئیسپانیاوە، بەڵام بێگومان دوای نزیکەی سەد ساڵ هەندێ هەڵوێست دووبارە دەبنەوە ئەمجارەیان لە عێراق، بەلای منەوە ئەمە جەنگ و داگیرکردنێکە کە لەسەر درۆ بنیادنراوە و بەدەرە لە یاسا نێودەوڵەتییەکان، ئەم جەنگە بە ناوەکانی ئازادی و دیموکراسییەت و پێشکەوتن رازاوەتەوە، لە کۆتاییشدا هیچ نییە جگە لە کۆکردنەوە و دزینی سەروەتی گەل بەشێوەیەکی رۆژانە، مێژوو خۆی دووبارە دەکاتەوە.

* بەرای تۆ بۆچی "رەخنەی ئیسپانی" لەبەرامبەر رۆمانەکەی تۆدا خۆی پاراست، ئایا گومانێکی مەبەستداری لێی هەبوو؟

– لەو باوەڕەدام کە رۆمانێکە لە زۆر لایەنەوە نەگونجاوە، بە زمانێکی رقاوی و تووڕە نووسراوە، واگومان دەبەم کە برینی زۆربەی خەڵکی کولاندبێتەوە، سەرەرای ئەمە رۆمانەکە لایەنێکی فەنتازی گرتۆتەوە، بە پلەی یەکەم دەتوانین بە رۆمانی ترسی دابنێین، لەمەشەوە زۆرێك لە بەرامبەر ئەم جۆرە کارە ئەدەبییەدا خۆپارێزی دەکەن، بەڵام ئەمە گرنگە، ئەوە دڵخۆشم دەکات کە رۆمان زۆربەیانی بێزار کردووە، ئەمەش لای خۆیەوە بە دەسکەوت دادەنرێ، چونکە من لەبەر گەلێ هۆکار دەربارەی ئەم شتەم نووسیوە، لەبەرامبەر رووبەڕووبوونەوەی رەخنەی نێگەتیڤ، وەکو دەزانی رۆمانەکە رووبەڕووی گەلێ رەخنەی پۆزەتیڤیش بووەوە، لەسەر ئاستی رەخنەیی هەر رۆمانێك کە لەمڕۆدا بڵاو دەبێتەوە، واباشترە رۆمانێکی ئاڵۆز بێت، واتا زۆرینە پێی سەرسام بن، یان تەنها جارێك سەرسامت نەکات.

– ئەگەر رۆمانەکە کەوتە دەست خوێنەرێکی عەرەب، بەتایبەتیش خوێنەرێکی عێراقی لەوباوەڕەدای چۆن لە بۆچوونەکانت تێبگات، یاخود تۆ لەم رۆمانەدا دەتەوێ چی بڵێیت؟

– بەپلەی یەکەم ئەمە رۆمانێکە دژی جەنگ، لەمەیاندا رۆژئاواییەك و رۆژهەڵاتییەك بە هەمان ئاست تێی دەگەن، ئەو نامە شاراوەی لەناو ئەم رۆمانەدا دەمەوێ ئاراستەی بکەم (ئەگەر بمانەوێ بەم جۆرە ناوی بنێین) نامەیەکە بە پلەیەکی سەرەکی دژی ترس و ماندوویی و وێرانکردنی مرۆڤە، تێگەیشتنی کێشەی مرۆییش ئەوە نییە کە لە خاك و مێژوویەکی دیاریکراودا هاوبەش بین، مرۆڤایەتی بەرەو ئەوە دەڕوات کە لە کاتەکانی جەنگ و قەسابخانە پلان بۆ دانراوەکان پشتی یەکتر بگرن.

* خۆم ناونیشانەکەم بۆی هەڵبژاردووە–وەرگێڕ–

سەرچاوە: سایتی –الواح–

http://www.alwah.com/alwah20/alwah20-23.htm